

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Henkilöliikenne maakuntaudistuksessa Itä-Suomessa

Itä-Suomen liikennejärjestelmäpäivät 31.10 – 1.11.2018
Joensuu

Valmistelutyöryhmä / WayStep Consulting Oy 2018

29.10.2018

Esityksen sisältö

- Miksi joukkoliikenne on tärkeää?
- Julkisen henkilöliikenteen toimijat Itä-Suomessa
- Rahoitus
- Tehtävät
- Esitys julkisen henkilöliikenteen järjestämiseksi Itä-Suomessa
- Esitys Itä-Suomen toimivaltaisen viranomaisen tehtäväksi

Miksi julkinen liikenne on tärkeää?

- Joukkoliikenteen kehittäminen on **välttämätöntä ilmasto-, elinkeino- ja aluepoliittisista syistä.**
- Toimivat joukkoliikenneyhteydet **lisäävät työllisyyttä ja työvoiman liikkumista**, sekä palveluiden ja esimerkiksi oppilaitosten houkuttelevuutta.
- Liikenneyhteyksillä on **merkitystä teollisuuden, kaupan ja palvelujen sijoittumiseen** ja niiden saavutettavuuteen
- Joukkoliikenteen käyttö **vähentää liikenteen energiankulutusta**, haitallisia päästöjä sekä melua.
- Hyvät joukkoliikenteen palvelut ovat **tärkeä kuntien elinvoimaisuuden mittari.**
- Toimiva joukkoliikenne **lisää alueiden turvallisuutta, viihtyisyyttä, houkuttelevuutta ja vetovoimaa.**

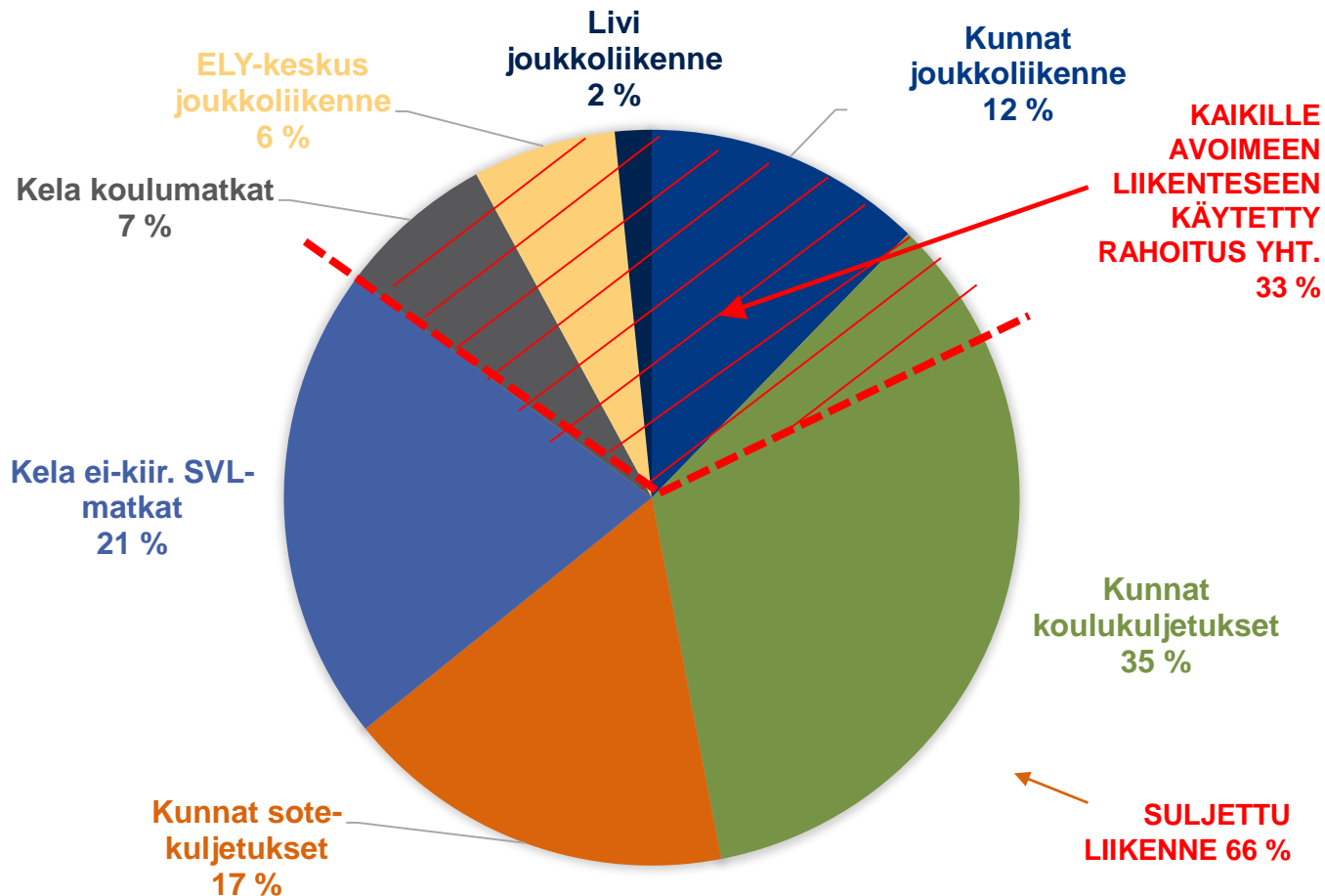
Julkisen henkilöliikenteen toimijoita Itä-Suomessa

Avoin joukkoliikenne	Koulutoimen kuljetukset, 2. asteen opiskelijoiden matkat	Sosiaalitoimen kuljetukset	Sairaanhoidon kuljetukset	Muut toimijat
Toimivaltaiset viranomaiset (5): Pohjois-Savon ELY-keskus Kuopion kaupunki Joensuun kaupunki Mikkelin kaupunki Savonlinnan kaupunki Muut kunnat	45 kuntaa KELA (jotkut oppilaitokset)	Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä Sisä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymä Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä Siun sote Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä Essote Itä-Savon sairaanhoitopiiri Kuntien perusturvan ja terveydenhuollon palvelut Kuopion MYK Pohjois-Karjalan MYK, Mikkelin kytineuvo	Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri Itä-Savon sairaanhoitopiiri Pohjois-Karjalan sairaanhoidon ja sotepalveluiden kuntayhtymä Siun Sote Etelä-Savon sairaanhoitopiiri KELA	Liikennevirasto Trafi LMJ Oy Liikenteenharjoittajat: VR, bussiyritykset, taksiyritykset, muut Oheispalveluiden tuottajat Matkahuolto Sansia

Lisäksi liikennejärjestelmätasolla maakuntaliitot: Pohjois-Savo, Etelä-Savo ja Pohjois-Karjala

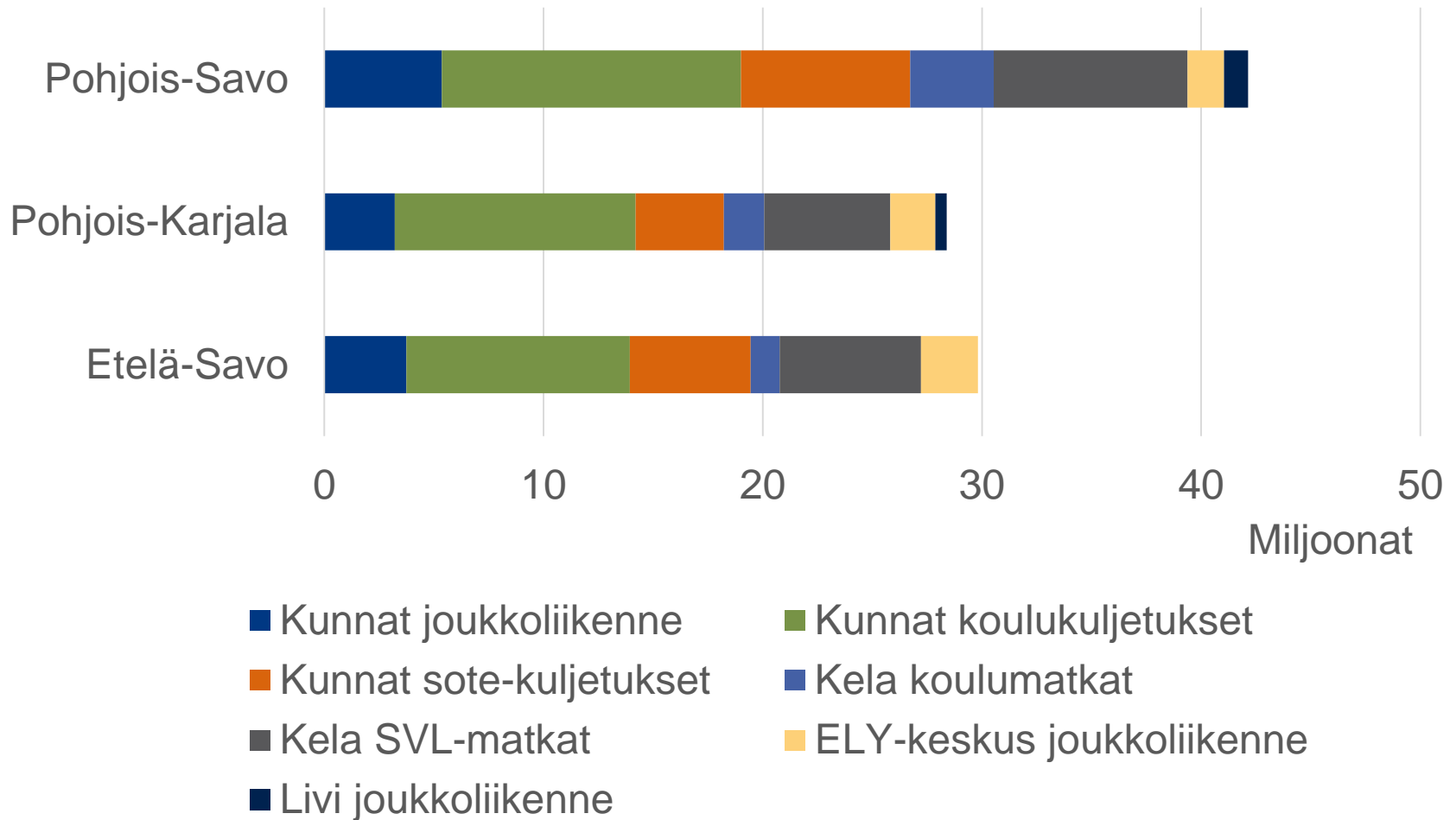
Nykyisin suljettuihin kuljetuksiin käytetään 2/3 rahoituksesta, tavoitetilassa 2/3 rahoituksesta käytetään avoimeen joukkoliikenteeseen

ITÄ-SUOMEN (P-SAVON, E-SAVON JA P-KARJALAN) JULKISEN HENKILÖLIIKENTEEN RAHOITUS, YHT. 100 M€ V. 2016

Julkisen henkilöliikenteen rahoitus maakunnittain kohdistettuna v. 2016

Julkisen henkilöliikenteen (joukkoliikenne) ja sote-kuljetusten rahoitustarve 2021, miljoonaa euroa nykyisellä palvelutasolla

	Joukkoliikenne kunnat*	Joukkoliikenne maakunta	SOTE-kuljetukset***	MYK, matkojen välitys ja kehittäminen
Pohjois-Savo	3,3	2,1	9,0	1,0
Pohjois-Karjala	0,8	1,8		
Etelä-Savo	1,5	2,6**		

P-Karjalan ja E-Savon osalta asiaa ei ole tarkemmin selvitetty, koska soten osalta selvitys keskittyi P-Savoon.

Pohjois-Savon maakunnan joukkoliikenteen ja sote-kuljetusten rahoitustarve nykyisellä palvelutasolla on **n. 12 milj. euroa.** (Ei sisällä kiireettömiä potilassiirtoja)

Kolmen maakunnan toimivaltaisen viranomaisen rahoitustarve nykyisellä palvelutasolla on **n. 6,5 milj. euroa.** Lisäksi joukkoliikenteeseen tarvitaan kuntien rahoitusta. (Kuntien osuus kuntarajat ylittävän liikenteen kustannuksista on 20 %). **Alustavan väestömäärään pohjautuvan jakomallin mukaan rahoitus on laskennallisesti noin 3,6 milj. euroa**

Joukkoliikenteen rahoitustarve säilynee nykytasolla, soten kuljetuskustannukset kasvavat merkittävästi, kunnes integraatiota pystytään tehokkaasti toteuttamaan. Kela mukaan 2022 alkaen?

* Summasta on vähennetty toimivaltaisten kaupunkien (Kuopio, Joensuu, Mikkeli, Savonlinna) osuudet.

**Etelä-Savon osuus tuesta suuri, koska maakunta maksaa Mikkelin, Savonlinnan ja Pieksämäen tuen; vrt. Joensuu ja Kuopio, joille valtion tuki tulee suoraan

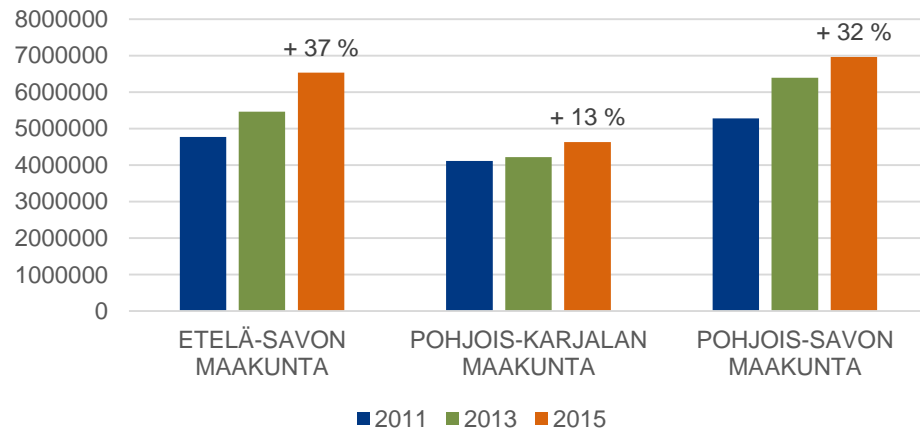
*** Arviossa on otettu huomioon uudet maakuntarajat. Soten kuljetuskustannusten kasvun oletetaan Pohjois-Savossa hidastuvan MYK:n laajentumisen myötä. Kasvuksi vuodesta 2016 vuoteen 2020 on arvioitu noin 17 %.

Maakunnan kannattaa ottaa julkinen henkilöliikenne järjestettäväksi, koska

- Yhdessäkään Itä-Suomen maakunnassa ei saavuteta riittävää joukkoliikenteen palvelutasoa markkinaehtoisesti (edes kaupunkien välillä)
- Toimiva joukkoliikenne
 - on vetovoimatekijä.
 - mahdollistaa opiskelijoiden asumisen kotipaikkakunnalla ja kulkemisen alueen oppilaitoksiin
 - mahdollistaa säästöt henkilökuljetusten kustannuksissa
- Ilmastotavoitteet

Sosiaalitoimen kuljetuskustannukset 2011-2015

Maakunnalla ei ole varaa olla järjestämättä joukkoliikennettä, koska joukkoliikenteen ja soten yhteistyöllä pystytään hillitsemään soten kuljetuskustannusten nousua

Maakunnan henkilöliikennetehtäviä

1. Joukkoliikenteen toimivaltainen viranomainen

- Palvelutason suunnittelu ja toteuttaminen (hankinta)
- Liikennepalveluiden suunnittelu
- Järjestämistapapäätös
- Lausuntojen antaminen
- Liikennöitsijäyhteistyö
- Viranomaisyhteistyö
- Liikennetietojärjestelmät

2. Sote-kuljetukset

- Kuljetusoikeuksia myöntävien koordinointi ja ohjaus
- Kuljetuspalveluiden kehittäminen (esim. palveluliikenne)
- Joukkoliikenteestä tiedottaminen soten hlökunnalle ja asiakkaille

3. Kuntayhteistyö

- Kuntayhteistyö, henkilöliikennetyöryhmät
- Koulukuljetusten koordinointi
- Palvelutaso
- Yhteishankinnat
- Maankäytön yhteistyö

4. Järjestäjän tehtävät

- Tarjottavan palvelutason kriteerien määrittely
- Henkilökuljetusten kuljetustuotannon tilaaminen
- Suunnitteluttaminen

5. Liikennejärjestelmätyö

- Joukkoliikenteen tavoitteiden määrittely maakuntastrategiassa
- Joukkoliikenteen kehittäminen
- Palvelutason määrittely
- Infran kehittäminen ja kunnossapito
- Matkaketjujen ja solmupaikkojen kehittäminen
- Maankäytön yhteistyö kuntien kanssa

6. Edunvalvonta

- Joukkoliikenteen edistäminen kunnissa, maakunnassa ja valtakunnallisesti
- Hankerahoitukset yms.

7. Jatkossa mahdollisesti sairausvakuutuslain korvauspiiriin kuuluviin kuljetuksiin ja raideliikenteeseen liittyviä tehtäviä

Itä-Suomen maakuntien (P-Savo, E-Savo ja P-Karjala) kannattaa järjestää julkisen henkilöliikenteen (joukkoliikenne) palvelut yhdessä – yhteinen vastuuviranomainen tarpeen

- **Itä-Suomen maakunnat (P-Savo, E-Savo ja P-Karjala) ovat yksinään liian pieniä toimivalta-alueita.** Valtakunnallisena tavoitteena on vähentää joukkoliikenteen toimivaltaisten viranomaisten lukumäärää, koska laajemmalla alueella varmistetaan parhaiten:
 - riittävät ja osaavat asiantuntijaresurssit joukkoliikenteen kehittämiseen ja viranomaisyhteistyöhön
 - monipuolinen osaaminen liikkumisen palveluiden kehittämiseen
- **Yhtenäinen viranomaisalue** helpottaa suunnittelua ja hankintoja sekä vähentää sopijaosapuolten lukumäärää, koska **lähes kaikki alueelle hankitut liikennepalvelut ylittävät jonkin toimivalta-alueen rajan tai maakuntarajan erityisesti** Pohjois-Karjalassa ja Etelä-Savossa (esim. Keski-Savo on yhtenäinen liikennealue, jonka kunnat uudistuksen jälkeen kuuluvat kolmeen maakuntaan).
- Tehtävien keskittämisestä saadaan synergiaa liikennehankinnoissa, lippu- ja maksujärjestelmän toteuttamisessa ja sopimusten hallinnassa.
- Maakunnan ja kaupunkien toimivalta-alueiden yhdistämiseen ei ole tällä hetkellä kannatusta. Tiivis yhteistyö tarpeen.
- Maakunnat yhdessä ovat riittävän vahva viranomainen **Itä-Suomen edunvalvontaa**, ylimaakunnallisia yhteyksiä ja alueellisen junaliikenteen järjestämistä ajatellen.
- Riippumatta viranomaisalueista **kukin maakunta määrittää rahoituksen ja palvelutason itse.**

Valmisteluryhmän ESITYS julkisen henkilöliikenteen (joukkoliikenne) ja sote-kuljetusten järjestämisestä vuonna 2021 Itä-Suomessa

Joukkoliikenteen järjestämisessä kolme maakuntaa Pohjois-Savo, Etelä-Savo ja Pohjois-Karjala tekevät yhteistyötä. (Maakuntien vapaaehtoinen tehtävä)

Pohjois-Savon maakunta toimii liikennepalvelulain (320/2017) tarkoittamana tieliikenteen toimivaltaisena viranomaisena Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan maakuntien alueilla lukuun ottamatta Kuopion, Joensuun, Mikkelin ja Savonlinnan kaupunkien toimivalta-alueita.

SOTEn lakisääteiset henkilökuljetukset (SHL, VPL ja kiireettömät potilaskuljetukset) kukin maakunta järjestää itse organisoituna sotepalvelujen yhteyteen.

Lakisääteiset koulukuljetukset kukin kunta järjestää itse.

Pohjois-Savossa **Sansia Oy:n** liikennepalveluyksikkö (MYK) ottaa vaiheittain roolia henkilö- ja tavarakuljetuksista (kilpailuttaminen, sopimuksen hallinta, laskutus, operatiivinen järjestäminen ja yhdistely).

Esitys kolmen maakunnan toimivaltaisen viranomaisen tehtäväksi

1. valmistelee ja tekee maakunnille esityksen toimivalta-alueensa joukkoliikenteen tavoitteellisesta palvelutasosta
 2. valmistelee ja tekee maakunnille esityksen toimivalta-alueensa joukkoliikenteen budjetista
 3. valmistelee ja tekee maakunnille esityksen yksinomaan toimivalta-alueensa sisällä harjoitettavan joukkoliikenteen järjestämistavasta
 4. päättää yksinomaan toimivalta-alueellansa harjoitettavan joukkoliikenteen hankintojen periaatteista.
 5. päättää lippu- ja maksujärjestelmästä ja asiakashinnoista PSA-liikenteessä
 6. toimeenpanee toimivalta-alueensa joukkoliikenteen palvelutason ja hintavelvoitteet (lipputyypit ja lippujen asiakashinnat) maakuntien omasta palvelutasostaan tekemien päätösten pohjalta.
 7. valmistella lausunnot toimivaltaan kuuluvasta liikenteestä
 8. hoitaa muut liikennepalvelulaissa ja palvelusopimusasetuksessa paikalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle määrätyt tehtävät.
 9. myöhemmin mahdollisesti rautatieliikenteeseen liittyviä tehtäviä
- Lentoliikenteen julkisen palveluvelvoitteen asettamista päättää kukin maakunta itsenäisesti

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen
Centre for Economic Development, Transport and the Environment

Kiitos